

Схалов Василь Віталійович

Державний заклад «Дніпропетровська медична академія»

Міністерства охорони здоров'я України

Седінкін Владислав Анатолійович

Державний заклад «Дніпропетровська медична академія»

Міністерства охорони здоров'я України

Халімончик Вікторія Володимирівна

Державний заклад «Дніпропетровська медична академія»

Міністерства охорони здоров'я України

МОТИВАЦІЇ ОБРАННЯ МАЙБУТНЬОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «АНЕСТЕЗІОЛОГІЯ ТА ІНТЕНСИВНА ТЕРАПІЯ»

Проаналізовано умови формування мотивації при виборі спеціальності «Анестезіологія та інтенсивна терапія». Розглянуто пріоритетність у виборі мотивів. Виявлення серед інтернів «випадкових анестезіологів» дозволить своєчасно забезпечити перехід до спеціальності, що найбільш відповідає їхнім потребам.

Ключові слова: мотивація, освітній процес.

«Ставте перед собою мету досить значну, щоб в процесі її досягнення й самому стати більш значним» (Д. Рон).

Проблема, її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Спеціальність «Анестезіологія та інтенсивна терапія» відноситься до ряду найбільш швидко і динамічно розвиваючихся дисциплін і вважається однією з найскладніших медичних спеціальностей, є однією з провідних ланок у системі спеціалізованої медичної допомоги та відіграє важливу роль на стику інтересів всіх клінічних служб. Здебільшого цю спеціальність обирають студенти, які чітко усвідомлюють її особливості та професійні вимоги до фахівця. Значна кількість майбутніх колег вже на початку навчання у ВНЗі відвідують засідання професійних товариств та студентського науково-практичного гуртку, чергують у відділеннях анестезіології та інтенсивної терапії, вдаються до науково-дослідницької роботи. Але останнім часом з'явилася певна частка лікарів-інтернів, які попередньо не мали повноцінної уяви про майбутню лікарську діяльність, мають небажані в цій медичній галузі психологічні особливості, недостатній рівень фізичного здоров'я. Це спричиняє у таких інтернів психічний та фізичний дискомфорт,

своєрідне розчарування в обраній професії. Здебільшого це молоді люди зі слабким психотипом, які не наважуються на зміну медичного фаху і продовжують навчатися по спеціальності «Анестезіологія та інтенсивна терапія». Навчаються вони здебільшого за рівнем «нижче середнього», схильні до психічної депресії та афектів. На жаль, така ж тенденція відмічається у багатьох країнах світу. Кілька років тому дослідницька група, до якої увійшли фахівці Великої Британії і Франції, висловила припущення, що інциденти, пов'язані з розчаруванням студента в обраній професії, були пов'язані з їх недостатньою мотивацією до навчання в ВНЗ [1].

Ціль статті – проаналізувати умови та мотиви обрання спеціальності «Анестезіологія та інтенсивна терапія».

Виклад основного матеріалу, обговорення результатів дослідження. Співробітниками кафедри анестезіології, інтенсивної терапії ФПО ДЗ «ДМА» було проведено анонімне анкетування 72 лікарів-інтернів, що проходять навчання за фахами «Анестезіологія та інтенсивна терапія» та «Дитяча анестезіологія». У дослідженні нами була застосована методика «Мотивація вибору медичної професії» А. П. Василькова, призначена для якісного аналізу мотиваційної структури діяльності студентів медичного ВНЗ, яка являє собою модифікацію тесту мотивів навчання Хеннінга [2].

Аналіз теоретичних джерел показав, що мотивація професійної діяльності учнів в медичному ВНЗі є складне системне утворення, впорядкована сукупність професійно-медичних ціннісних орієнтацій, мотивів, спонукань особистості до здійснення як безпосередньо лікарської діяльності, так і реалізації її гуманістичних аспектів в ході професійної та інших видів діяльності.

Дослідники, що займаються питаннями мотивації, відзначають, що під час вступу до нового навчального закладу у студентів мотивація визначається головним чином новою соціальною роллю. Але вона не може підтримувати протягом довгого часу його навчальну роботу і поступово втрачає своє значення. Тому формування мотивів, які надають навчання значущий зміст, є одним із головних завдань викладача.

Важливим елементом освітнього процесу в медичних ВНЗах є розвиток у студентів мотивації професійної діяльності, орієнтованої на реалізацію, як в ході освітнього процесу, так і в подальшій професійній діяльності з урахуванням включеності даної мотивації в широкий контекст життєдіяльності сучасного лікаря. Це має високу соціальну значущість для розвитку держави, суспільства, особистості.

В результаті андрагогічного аналізу шляхів удосконалення процесу професійної підготовки в медичних ВНЗах і реалізації в них сучасних тенденцій розвитку освіти можна в теоретичному плані

виділити професійно-мотиваційний підхід до підготовки студентів в ВНЗах, а в практичному плані – мотиваційну складову освітнього процесу, що включає, перш за все, розвиток у студентів мотивації до професійної діяльності, що є важливою умовою забезпечення якості підготовки лікарів [3; 4].

У проведеному дослідженні найбільш високе значення отримали наступні мотиви: престиж обраної спеціальності; інтерес до адекватної медичної діяльності; бажання використовувати свої знання й досвід, накопичені за час навчальної та професійної діяльності, отримати визнання; усвідомлення корисності своєї діяльності, важливості навчання в медичному ВНЗі; прагнення до спілкування з людьми та завжди допомагати їм; прагнення до самоствердження, підвищення свого статусу; бажання перебувати в середовищі професіоналів, освічених людей; можливість займатися соціально значущою роботою.

Значення середнього рівня мали мотиви: прагнення до творчої роботи; можливість завести корисні контакти; можливість задовольнити своє прагнення до влади над іншими людьми.

Низькі значення отримали мотиви: можливість додаткового заробітку; залежність від соціальних обставин; доступ до медичних препаратів.

Проведене нами дослідження дозволило визначити основні теоретичні висновки про те, що педагогічна технологія розвитку у студентів медичних ВНЗів мотивації до професійної діяльності повинна припускати формування ієрархічних відносин особистості: від «інтересу до медицини взагалі» до потреби «бути професіоналом»; від потреб – до мотивів професійного та особистісного розвитку і формування цілісної мотиваційної сфери сучасного медичного працівника, яка разом з діяльнісною сферою становить сутнісну характеристику професіоналізму лікаря.

Для виникнення мотивації кожен студент повинен мати можливість ретельного ознайомлення зі спеціальністю лікаря-анестезіолога. Для цього детальна інформація про майбутню роботу повинна бути доступною широким верствам населення. В цьому плані найбільш доцільним є її розміщення на відповідних сайтах соцмереж.

Виховною функцією викладача є переконання молодого фахівця в тому, що тільки той медпрацівник, який може врятувати здоров'я і життя людини при будь-яких обставинах, має право називатися лікарем України. У своїй свідомості майбутній лікар повинен поруч поставити поняття «я повинен» та «я хочу». Кожен лікар-інтерн прагне стати гідним фахівцем, а шлях до досягнення цього має вказати кваліфікований викладач [5].

Використання «фазисних» міжпредметних завдань у певній мірі визначають відповідність навчально-методичного комплексу інтегративному змісту дисципліни. Прелімінарна мотивація формує прагнення студента починати своє становлення як фахівця не на клінічних кафедрах, а на самих початкових етапах навчання. Міждисциплінарна інтеграція у вивченні базисних наук і анестезіології та інтенсивної терапії в своїй основі передбачає досягнення відповідності фахівця соціальному замовленню [6].

Висновки.

1. Мотиваційні моменти обрання студентом майбутньої медичної спеціальності повинні формуватися на ранніх етапах навчання.

2. Для формування мотивації повинні бути задіяні: доступна свідомо інформація, професійна орієнтація, свідомий вибір, прелімінарна мотивація.

3. Велике значення, як для всієї медичної галузі, так і для певних осіб – якомога скоріше виявлення в середовищі інтернів-анестезіологів «випадкових» осіб і забезпечення їх переходу до іншої медичної спеціальності, що найбільш відповідає їх здібностям.

Література

1. A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education: Enhancing Academic Practice / Ed. by H. Fry, S. Ketteridge, S. Marshall. – New York and London : Routledge, Taylor & Francis Group, 2009. – P. 27-39.

2. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2002. – С. 467-468.

3. Копысова Л. А. Развитие мотивационной составляющей профессиональной активности врача / Л. А. Копысова, И. В. Шешунов // Вестник ТГПУ. – 2010. – Вып. 4 (94). – С. 68-74.

4. Мотивация профессиональной деятельности медицинского персонала / Т. Р. Баймуратов, А. М. Еникеева, Л. М. Насретдинова [и др.] // Педагогическое мастерство. – Ч. 1. – М. : Издательский дом «Буки-Веди», 2017. – С. 5-6.

5. Принципы подготовки врачей-интернов разных специальностей по циклу «Неотложные состояния» / В. В. Ехалов, В. И. Слива, Д. М. Станин [и др.] // Медицина неотложных состояний. – 2011. – № 4 (35). – С. 126-128.

6. Єхалов В. В. Принцип междисциплінарної інтеграції та апіорної мотивації в медицині невідкладних станів / В. В. Єхалов, О. В. Кравець, О. В. Богатирьова // Медичні перспективи. – 2014. – Т. XIX. – № 2. – Ч. 1. – С. 103-105.

Василий Ехалов, Владислав Сединкин, Виктория Халимончик. Мотивации выбора будущей специальности «Анестезиология и интенсивная терапия».

Проанализированы условия формирования мотивации при выборе специальности «Анестезиология и интенсивная терапия». Рассмотрена приоритетность в выборе мотивов. Выявление среди интернов «случайных анестезиологов» позволит своевременно обеспечить перевод в специальность, наиболее отвечающую их потребностям.

Ключевые слова: мотивация, образовательный процесс.

Vasyl Yechalov, Vladyslav Sedinkin, Victoriaiia Khalimonchyk. Motivation for choosing the future specialty «Anaesthesiology and Intensive Care».

In article the present conditions for the formation of motivation in the choice of the specialty «Anaesthesiology and Intensive Care». Priority in the choice of motives is considered. The identification of «casual anesthesiologists» among interns will allow timely provision of a translation into the specialty most appropriate to their needs.

Keywords: motivation, educational process.

Стаття надійшла до редакційної колегії 02.05.2018

Прийнято до друку 07.05.2018

Інформація про авторів:

Єхалов Василь Віталійович – кандидат медичних наук, доцент кафедри анестезіології, інтенсивної терапії та медицини невідкладних станів, ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України».

Сединкін Владислав Анатолійович – кандидат медичних наук, доцент кафедри анестезіології, інтенсивної терапії та медицини невідкладних станів, ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України».

Халимончик Вікторія Володимирівна – асистент кафедри анестезіології, інтенсивної терапії та медицини невідкладних станів, ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України».